

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ҚҰРЫЛЫС МАТЕРИАЛДАРЫ ӨНЕРКӘСІБІНІҢ ДАМУ БАҒЫТТАРЫ

Рамазанқызы Құралай

Kuralai--89@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, «Құрылыс материалдары, бұйымдары мен конструкцияларын өндіру» мамандығының 2 курс магистранты, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекші – Н. С. Ахметов

Құрылыс саласын одан әрі дамыту, сондай-ақ қазіргі заманғы жағдайда құрылыс өнімдері мен бұйымдарының сапасын арттыру мемлекеттің өзекті экономикалық мәселесі болып табылады. Құрылыс кешені ел экономикасында және маңыздылығы жағынан кем түспейтін әлеуметтік салада маңызды орынға ие.

Құрылыс материалдарының өнеркәсібі дегеніміз - 20-ға таяу дербес салаларды қамтитын, олардың көпшілігінің өз құрамында бірнеше өндірістері болады, бұл ретте жиынтығында құрылыс материалдарының жалпы рыногын құра отырып, әрбір сала дербес жұмыс істейтін өз рыногын құрады [1].

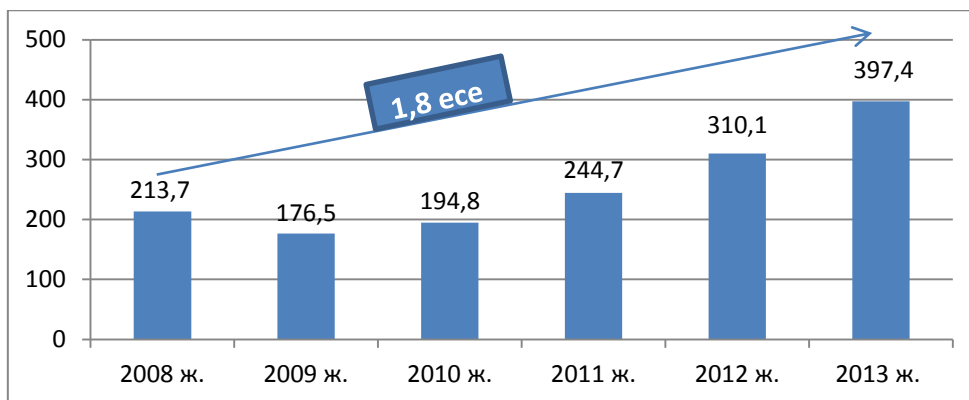
Қазақстанның құрылыс индустриясы 700-ге тарта өнеркәсіптік кәсіпорындарды құрайды, олардың негізгі қызметі құрылыс материалдарын өндіру болып табылады [2].

Соңғы жылдары құрылыс материалдары өнеркәсібі қарқынды даму үстінде. Мұндай жағдайдың көрінісі (Қазақстандағы құрылыс материалдарының әрбір саласындағы өндірісінің 2013 ж. отандық өндірісінің жалпы көлем үлесі) 1-суретте айқын көрсетілген. Мұнда негізгі үлесті цемент, темір-бетон бұйымдарын өндіру, қабырға және жабын материалдарын шығару алады. Сонымен қатар, жақсы екіпінде пластмасс материалдарынан шығарылатын құбыр, фитинг бұйымдары, керамика тақталары, жылуайырғыш материалдарын өндіру дамуда. Бірақ, Қазақстан Республикасындағы шикізаттардың мол көлеміне қарамастан рудалық емес материалдардың даму екіпіндері қанағаттандырылғыш жағдайда емес екендігіне көз жеткізуге болады.

1- сурет. ҚР құрылыс материалдарының әрбір саласындағы өндірісінің 2013 ж. отандық өндірісінің жалпы көлем үлесі

Жалпы, Қазақстандағы құрылыс материалдары өнеркәсібі өнімдері өндірісінің 2008 жылдан 2013 жылға дейінгі өсім екіпін 2-суретте көрсетілген. Бұл суреттен байқайтынымыз, өзге металл емес минералды өнімдер өндірісінің көлемі бұл аралықта 1,8 есеге өскен. Мұндай көрсеткішті өте жоғары деңгей деп тануымызға болады. Бірақ даму мүмкіндіктерінің шегі деп айта алмаймыз. Себебі, Қазақстан Республикасының ресурстық мүмкіндіктері (еңбек, шикізат, қаржы т.б.) бұл жағдайды одан да көп көлемде дамытуға жағдай жасай алады.

2- сурет. Өзге металл емес минералды өнімдер өндірісі, млрд. тг.

Осындай ұтымды жағдайлар цемент өндірісі саласында орын алған. Мысалы, 2013 жылы цемент өндірісіндегі өнім 7071,2 мың тоннаға өндіріліп, бұл көрсеткіш 2008 жылмен салыстырғанда 2,1 есеге тұрақты өскендігін байқатады, сондай-ақ темір-бетон бұйымдары өндірісінде де айтарлықтай өсу байқалады, 5566,9 мың тонна темір-бетон бұйымдары өндіріліп, бұл өсім 2008 жылмен салыстырғанда 5,9 есеге дейін жетті. Нәтижесінде 2012 жылғы индустриаландыру картасының аясында жасалған жұмыстардың негізінде Қазақстан Республикасындағы құрылыс материалдары өндірісінің отандық көлемі 12,8% құраса, 2013 жылы бұл көрсеткіштің көлемі 22,4% құрады.

Қазақстан Республикасындағы құрылыс материалдары өнеркәсібіндегі даму тек өнімдердің сандық мәніне ғана байланысты емес, сонымен қатар еңбек өнімділігінің даму екпінділігінің жоғарғы деңгейіне жетуіне мүмкіндік берді. Мысалы, еңбек өнімділігі 2013 жылы қаңтар-қыркүйегінде 39,0 мың АҚШ/адам. долларын құрады. 2012 жылы еңбек өнімділігі 2008 жылмен салыстырғанда 2,2 есеге өскен.

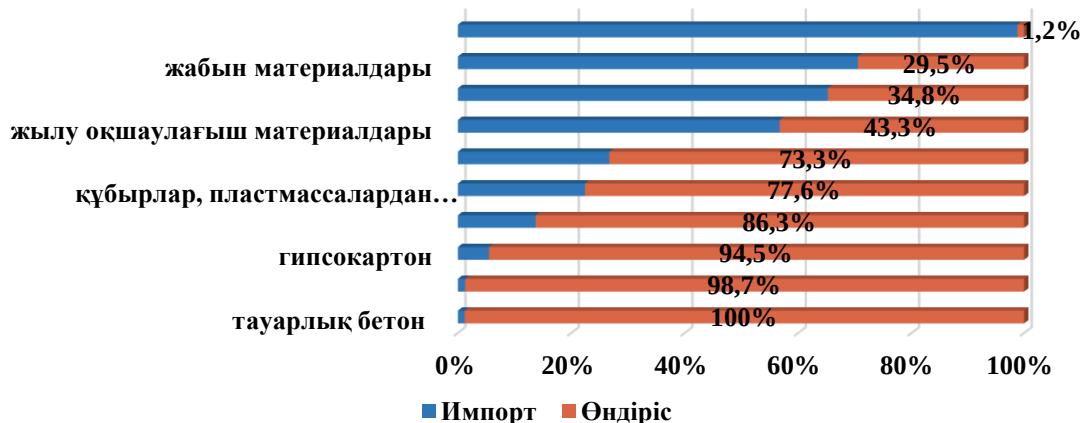
Цемент, темір-бетонды бұйымдар, пластмассадан жасалған құбырлар өнімдері, қабырғалық материалдар және басқа да өнімдер өндірісі көрсеткіштерінің ұлғайуына, Қазақстан Республикасында құрылыс индустриясын және құрылыс материалдары өндірісін дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған өңірлік бағдарламаның жүзеге асырылуының нәтижесі қол жеткізді. Бағдарламаның мақсаты - Қазақстан Республикасында құрылыс индустриясын индустриялық-инновациялық дамытуды, құрылыс материалдарының орнықты және теңгерімді өндірісін қамтамасыз ету болатын. 2010 жылдан 2013 жылға қаңтар-қыркүйегіне дейін құрылыс материалдары өнеркәсібіне осы бағдарламаның жүзеге асырылуы негізінде 125 әртүрлі өндірістер енгізілді:

- 2010 жылы – 32 нысан;
- 2011 жылы – 43 нысан;
- 2012 нысан – 38 нысан [1].

Мұндай нәтижелер елімізде, өкімет тарапынан қабылданған мақсатты бағдарламалардың нәтижесі деп білеміз. Осы жүйеде 2013 жылдың қаңтар-қыркүйегіндегі индустриаландыру картасы аясында енгізілген кәсіпорындардың шығарған өнімдерінің көлемі, еліміздегі құрылыс материалдары өндірісінің жалпы көлемінің 22,4% құрайтын, 66,1 млрд. теңгені құрады. 2012 жылы негізгі құрылыс материалдарының импорты 2011 жылмен салыстырғанда біршама өсті, бұл ішкі пайдаланудың жоғарылауына, "Қол жетімді баспана 2020" бағдарламасына, ТКШ-ын жаңартуға, «Ақ бұлақ» бағдарламасына, жолдарды қайта жөндеу құрылысына байланысты болды. 2012 ж. Қазақстанға импорттың көлемі 2011 жылмен салыстырғанда цемент 3,5 есе, ТББ 3,5 есе, қабырғалық материалдар 1,2 есе жоғарылады.

Еліміздегі құрылыс материалдары өндірісін ары қарай дамыту бүгінгі күні қол жеткізілген бұйымдардың негізінде іске асырылуы тиімді болуы қажет (3-сурет). Мұндай бұйымдар төмендегі диаграммада айқын бейімделген. Мысалы, 2013 жылы отандық

өндірістің жалпы көлемдегі ресурстарының үлестік көрсеткіштері қарастырылған, олардың елеулі бөлігін 98,7% - құрылысқа бағытталған бетоннан жасалған бұйымдар, 94,5% - гипсокартон және 77,6% - құбырлар, пластмассадан жасалған түтікшелер мен фитингтер құрайды [3].

3- сурет. Отандық өндірістің жалпы көлемдегі ресурстарының үлесі, %

Осы іс-шараларды іске асыру көптеген ізденіс зерттеу жұмыстарын жүйелі мақсатта жүргізуді талап етеді. Бұл ізденістер әлемдік жаңа технологияларды тиімді пайдалану нәтижесінде қолдағы бар ресурстарды қолдана отырып құрылыс материалдарының жаңа өнімдерін шығаруға мүмкіндіктер беретіндігіне сеніміміз мол. Тек, бұл мақсатты іске асыру, соған сай ғылыми-зерттеу ұйымдарының, жергілікті басқару жүйелерінің, өндірістік кәсіпорындардың бірлесіп жұмыс жасауын талап етеді. Сонымен қатар, бұл салаға көп көлемде инновациялық, инвестициялық бағдарламалар мен іс-әрекеттердің бағытталуын талап етеді.

Біздің пайымдауымызша, құрылыс материалдары өнеркәсібін дамуына шешуші ықпал ететін негізгі факторлар болып мыналар табылады:

- материалдық ресурстарды тиімді пайдалану;
- жаңа технологияны меңгерген білікті кадрларды даярлау;
- қаржы ресурстарымен қамтамасыз ету, тиісті мақсатта пайдаланылуын қадағалау;
- жаңа технологияларды енгізу.

Қазақстанда құрылыс материалдарын өндіру үшін аса бай шикізат қорлары бар, аталған бағдарламаларды жүзеге асырудың негізінде бүгінгі күні осы кен орындарының біршама бөлігі өңделіп жатыр. Еліміздегі осындай салаларды дамытудың шеңберінде бағдарлама жоспарына сәйкес білікті кадрларды жасақтау да қолға алынған. Қазақстанда табақ әйнек, фаянс пен жартылай фарфордан дайындалған санитарлық-техникалық өнімдерден басқа, барлық дерлік құрылыс материалдары, бұйымдар мен дүмбіл дайындалған өнімдер шығарылады. Ал осы саланың дамуы үшін негізгі қорларды жаңартуға инвестициялар құю қажет (тозуы 55 % дейін), сонымен қатар озық технологиялар желісін, атап айтқанда барлық жағынан тиімді модульдік технологияларды енгізу құрылыс материалдары өнеркәсібін дамытудың негізгі факторлары болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасында құрылыс индустриясын және құрылыс материалдары өндірісін дамыту жөніндегі 2010-2014 жылдарға арналған бағдарлама. ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 30 қыркүйектегі №1004 қаулысымен бекітілген, Астана-2010 ж.
2. www.stat.kz
3. www.kiri.kz